

DIDACTICA LLENGUA ORAL I ESCRITA

Trastorns del llenguatge (23870)

Modificat: Juliol-2002

Unitat de Didàctica de la Llengua i la Literatura

Departament de Didàctica de la Llengua, la Literatura i les Ciències Socials

Professores:

Teoria: Montserrat Bigas Salvador i Angels Prat Pla

Pràctica: Angels Prat Pla, Núria Vilà Miguel

OBJECTIUS

1. Conèixer els fonaments sociològics, psicològics i pedagògics de l'aprenentatge de la llengua oral i escrita.
2. Abordar l'ensenyament de la llengua escrita des d'una perspectiva sociocultural i funcional i considerant les seves interrelacions amb la llengua oral.
4. Conèixer les diverses propostes metodològiques d'ensenyament aprenentatge del llenguatge oral i escrita, així com recursos d'actuació a l'aula.

TEMARI

1. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral:

- 1.1 Característiques de la llengua oral i la relació entre l'oral i l'escrit.
- 1.2 L'aula com a espai comunicatiu: la llengua com a eina que permet comunicar-se i aprendre.
- 1.3 La interacció entre iguals i amb l'adult.
- 1.4 La literatura per a les primeres edats.

2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita

- 2.1. Llegir i escriure: activitats cognitives de construcció de significat.
- 2.2. Els models explicatius dels processos de lectura i escriptura i propostes metodològiques que se'n desprenen.
- 2.3. El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Els conceptes dels infants sobre la llengua escrita. Revisió de les diverses metodologies i perspectives actuals.
- 2.3. Desenvolupament posterior de la competència escrita: la programació de l'ensenyament de la lectura i l'escriptura.
- 2.4. La regulació del procés d'aprenentatge.

ESTIMACIÓ D'HORES

Cada alumne ha de comptar amb temps suficient per efectuar lectures, preparar presentacions de classe, elaborar treballs individuals i de grup. L'estimació aproximada és que cal disposar d'almenys quatre o cinc hores setmanals de treball i estudi.

PRÀCTIQUES

Les pràctiques d'aquesta assignatura s'organitzen en dues parts ben diferenciades:

Coneixement i valoració de la producció de literatura infantil i la seva incidència en el treball amb els infants Les sessions es duran a terme a la Biblioteca i tenen com a objectiu conèixer, analitzar i valorar llibres i materials de lectura, adquirir criteris per seleccionar-ne i fer-ne ús, i per familiaritzar-se amb autors, il·lustradors, editorials.

S'elaborarà un treball de grup d'anàlisi dels llibres consultats.

Les Noves Tecnologies als centres educatius molt especialment al currículum de llengua. Incidència en les situacions d'ensenyament aprenentatge. Les sessions es duran a terme a l'Aula d'Informàtica de Psicologia de l'Educació i tindran com a objectiu conèixer aplicacions informàtiques en el camp de la Logopèdia, adquirir capacitat per efectuar recerques a Internet i programar seqüències didàctiques amb programes senzills.

S'elaborarà una seqüència didàctica amb un programa informàtic, que es pot fer amb grup.

L'estimació aproximada és que cal disposar d'almenys unes deu hores de treball no presencial per elaborar els treballs d'ambdues parts. La pràctica amb els programes informàtics demanarà més o menys temps segons si l'alumne és molt o poc expert.

AVALUACIÓ DE L'ASSIGNATURA

S'avaluarà per mitjà de treballs i exàmens sobre els aspectes teòrics i pràctics del programa. Els criteris que es tindran en compte són:

Coneixement dels continguts treballats.

Capacitat d'anàlisi de les propostes, materials i situacions educatives.

Capacitat per integrar la reflexió teòrica en l'elaboració de propostes didàctiques.

Participació en les activitats del grup.

La nota de curs serà el resultat de:

Bloc teòric: un treball de grup i un examen.

Bloc de pràctiques: dos treballs (un de biblioteca i un de referit a les noves tecnologies).

La nota final serà el resultat de la valoració de les tasques derivades de les sessions teòriques (75%, un 25% del qual correspondrà al treball) i de les pràctiques (25%).

En tots els casos, cal aprovar l'examen.

BIBLIOGRAFIA

Bloc de llengua oral i primers aprenentatges de llengua escrita, producció i comprensió de textos:

1. BIGAS, M. i CORREIG, M. (eds) *Didáctica del lenguaje en la Educación Infantil*, Síntesis, Madrid, 2000.
2. BRUNER, J., (1985) *La parla dels infants: Com s'aprèn a fer servir el llenguatge*, Barcelona: Eumo editorial.
3. COLOMER, T, CAMPS, A. (1991) *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*, Barcelona: Rosa Sensat i Edicions 62
4. DOMINGUEZ, G. i BARRIO, L. *Los primeros pasos hacia el lenguaje escrito*, La Muralla, Madrid, 1997.
5. FERREIRO, E. GÓMEZ PALACIO, M. (1982) *Nuevas perspectivas sobre los procesos de lectura y escritura*, México: Siglo Veintiuno editores.
6. FONS, M (1999) *Llegir i escriure per viure. Alfabetització inicial i ús real de la llengua escrita a l'aula*. Barcelona: Ed. La Galera.
7. FREINET, C. (1972) *El text lliure*, Barcelona: Ed. Laia.
8. GARTON, A.; PRATT, CH. (1991) *Aprendizaje y proceso de alfabetización: el desarrollo del lenguaje hablado y escrito*. Barcelona: Temas de educación Paidós.
9. GOODMAN, K. (1995) El lenguaje integral: un camino fácil para el desarrollo del lenguaje, a *Textos*, 3 pp 77-91.
10. Guix, 219, gener 96 (monogràfic de la lectura-escriptura)
11. JIMENEZ, N.; MOLINA, L. (1989) *La escuela infantil: lugar de acción y de cooperación*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía y Laia.
12. Perspectiva Escolar, n 239, novembre 1999.
13. TOUGH, J. (1979) *Lenguaje, conversación y educación: El uso curricular del habla en la escuela desde los siete años*. Buenos Aires: Ed. La Pleyade.
14. WELLS, G. (1988) *Aprender a leer y escribir*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía y Laia.

En aquest bloc, hi ha bibliografia per iniciar en el tema, a partir de les idees següents:

Un conjunt de materials que poden ajudar a interpretar la comunicació en situació d'aprenentatge (1, 7, 10, 12), un altre bloc que ha d'orientar en el coneixement de diferents models explicatius dels primers aprenentatges de la lectura i l'escriptura (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11).

Bloc de literatura infantil:

15. HÜRLIMANN, B. (1968) *Tres siglos de Literatura Infantil Europea*. Barcelona: Editorial Juventud.
16. COLOMER, T. (ed.) (2002) *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis*. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació.
17. Revistes Faristol i CLIJ i articles on-line que s'orientaran a les classes pràctiques.

En aquestes dues obres, els alumnes hi poden trobar referents europeus de literatura (14) i catalans (15). Les revistes (16) i els articles on-line faciliten temes monogràfics d'interès i actualitat.

Bloc de Noves Tecnologies (TIC)

18. Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura, n. 15, abril 1998, n. 24, abril, maig i juny de 2001.
19. VILÀ, N., PRAT, À. Fer servir l'ordinador a cicle inicial de primària en el currículum de llengua. *Guix*, 219, pp 45 – 51, 1996.
20. Perspectiva Escolar, n.245, maig 2000, n.253, març 2001, n. 264, abril 2002.

Són monogràfics de revistes dedicats a les Noves Tecnologies i a la seva aplicació en situacions d'aprenentatge del currículum lingüístic.

RECOMANACIÓ D'ASSIGNATURES DE LLIURE ELECCIÓ

21928 Literatura Infantil

21978 La comunicació Oral i Escrita

21925 Didàctica de la Segona Llengua

22024 Aspectes Evolutius i Educatius en les Dificultats d'Aprenentatge de la Llengua Escrita.